

دعوی اعتراض ثالث در رویه دادگاهها

مهدی زینالی
وکیل پایه یک دادگستری

فهرست کلی

۱۱	مقدمه
۱۳	معرفی دعوا و نمونه دادخواست اعتراض ثالث
۱۵	معرفی دعوای اعتراض ثالث
۱۵	شرایط طرح دعوای اعتراض ثالث
۱۷	انواع دعوای اعتراض ثالث
۲۳	اعتراض ثالث در آرای دیوان عالی کشور
۲۵	مبحث اول - آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور
۳۱	مبحث دوم - آراء اصراری دیوان عالی کشور
۴۲	مبحث سوم - آراء شعب دیوان عالی کشور
۶۵	اعتراض ثالث در آرای دادگاهها
۶۷	مبحث اول - آراء دادگاههای بدوی و تجدیدنظر
۱۹۴	مبحث دوم - آرای دادگاههای انتظامی قضات
۲۰۱	اعتراض ثالث در نشستهای قضائی
۲۶۵	اعتراض ثالث در نظریه‌های مشورتی
۲۹۵	قوانین مربوط به دعوای اعتراض ثالث
۲۹۹	از قانون آیین دادرسی مدنی
۳۰۱	از قانون اجرای احکام مدنی
۳۰۳	منابع و مأخذ

فهرست جزئی

۱۱	مقدمه .....
۱۳	معرفی دعوا و نمونه دادخواست اعتراض ثالث .....
۱۵	معرفی دعوای اعتراض ثالث .....
۱۵	شرایط طرح دعوای اعتراض ثالث .....
۱۷	انواع دعوای اعتراض ثالث .....
۱۹	دادخواست توقیف اموال و تأمین خواسته .....
۲۳	اعتراض ثالث در آرای دیوان عالی کشور .....
۲۵	مبحث اول - آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور .....
۲۵	۱. عدم صلاحیت دادگاه صلح در رسیدگی به دعوای مطروحه از طرف سازمان اراضی .....
۲۸	۲. قابل تجدیدنظر بودن آراء دادگاه‌های عمومی در مقام رسیدگی به اعتراض ثالث .....
۳۱	مبحث دوم - آراء اصراری دیوان عالی کشور .....
۳۱	۱. شرایط دخالت معترض ثالث .....
۴۲	مبحث سوم - آراء شعب دیوان عالی کشور .....
۴۲	۱. اعتراض ثالث در توقیف و ابطال اجرائیه .....
۴۹	۲. مرجع صالح در رسیدگی به اعتراض ثالث .....
۵۰	۳. شرایط دخالت معترض ثالث .....
۵۰	۴. عدم امکان دخالت وصی که در دعوای اصلی حضور داشته به عنوان معترض ثالث .....
۵۱	۵. شرط اعتراض ثالث .....
۵۱	۶. خصوصیات اعاده دادرسی مبنی بر اعمال ماده ۱۸ و تشخیص خلاف شرع .....
۵۴	۷. دادگاه صالح رسیدگی به دعوای اعتراض ثالث اجرائیه .....
۵۶	۸. اعتراض ثالث .....
۶۰	۹. مرجع رسیدگی به دعوای اعتراض ثالث اجرائیه .....
۶۱	۱۰. شخص ثالث به آرائی که به حقوق او خلل وارد می‌کند حق اعتراض دارد .....
۶۲	۱۱. اعتراض ثالث مقید به جلسه اولیه نیست .....
۶۲	۱۲. اعتراض طاری با لایحه و بدون تقدیم دادخواست امکان‌پذیر است .....
۶۲	۱۳. اعتراض ثالث مستلزم قطعیت حکم است .....
۶۲	۱۴. تضرر از حکم ملاک اعتراض شخص ثالث .....
۶۵	اعتراض ثالث در آرای دادگاه‌ها .....
۶۷	مبحث اول - آراء دادگاه‌های بدوی و تجدیدنظر .....
۶۷	۱. اعتراض ثالث به دادنامه تعلق سرقفلی به غیر به‌عنوان عیب ملک .....
۶۹	۲. عدم استماع دعوای الزام به رفع بازداشت از ملک .....

۳. ممنوعیت ذکر خواسته‌های دیگر ضمن دعوی اعتراض ثالث ۷۱
۴. شرایط دعوی اعتراض ثالث ۷۴
۵. اعتراض ثالث اجرایی به توقیف ملک بر اساس مبیعه‌نامه عادی ۷۶
۶. عنوان ثالث یا قائم‌مقام در دعوا ۷۷
۷. ماهیت تصمیم راجع به اعتراض ثالث اجرایی، حکم یا دستور ۸۰
۸. اعتراض ثالث نسبت به تحویل ملک مورد مزایده مازاد بر محکوم‌به ۸۴
۹. اعتراض ثالث اجرایی به توقیف ملک بر اساس مبیعه‌نامه عادی ۸۸
۱۰. عدم امکان اصلاح حکم اصلی در پی اعتراض ثالث ۹۰
۱۱. عدم پذیرش دعوی اعتراض ثالث در صورت رد دعوی اصلی ۹۳
۱۲. مرجع صالح در رسیدگی به دعوی اعتراض ثالث در صورت رد دعوی تجدیدنظرخواهی ۹۴
۱۳. دادگاه صالح رسیدگی به اعتراض ثالث ۹۵
۱۴. عدم توقف عملیات اجرایی راجع به ملک به استناد مبیعه‌نامه عادی ارائه شده توسط معترض ثالث اجرایی ۹۷
۱۵. خواننده دعوا علیه محجور و اعتراض ثالث نسبت به حکم حجر ۹۸
۱۶. عدم استماع اعتراض ثالث پس از اجرای حکم ۱۰۰
۱۷. لزوم رعایت اصول دادرسی در دعوی اعتراض ثالث اجرایی ۱۰۲
۱۸. نحوه اعتراض ثالث اجرایی ۱۰۴
۱۹. اعتراض ثالث اجرایی توسط خریدار مقدم ۱۰۶
۲۰. نحوه رسیدگی به اعتراض ثالث اجرایی ۱۰۸
۲۱. اعتراض ثالث اجرایی نسبت به توقیف مال به استناد قرار تأمین خواسته ۱۰۹
۲۲. شرایط رأی مورد اعتراض شخص ثالث ۱۱۲
۲۳. طرح خواسته جدید در مرحله اعتراض ثالث ۱۱۴
۲۴. طرح دعوا جدید در مرحله اعتراض ثالث ۱۱۶
۲۵. قطعیت رأی دادگاه در مورد اعتراض نسبت به آراء شوراها حل اختلاف در خصوص تجدیدنظرخواهی و اعاده دادرسی و اعتراض ثالث ۱۲۰
۲۶. اعتراض ثالث نسبت به گزارش اصلاحی ۱۲۱
۲۷. خواننده دعوی اعتراض ثالث ۱۲۳
۲۸. عدم جواز اصلاح دادنامه مورد اعتراض ثالث ۱۲۴
۲۹. عدم استماع دعوی جلب ثالث در اثنای رسیدگی به دعوی اعتراض ثالث ۱۲۶
۳۰. اعتراض ثالث اجرایی به استناد سند عادی ۱۳۰
۳۱. خواسته جدید در مرحله اعتراض ثالث ۱۳۳
۳۲. مفهوم ثالث در دعوی اعتراض ثالث ۱۳۴
۳۳. اعتراض ثالث نسبت به دستور فروش ملک مشاع ۱۳۶
۳۴. مهلت شکایت نسبت به تشریفات مزایده ۱۳۸
۳۵. اعتراض ثالث نسبت به عملیات اجرایی بر اساس سند عادی ۱۴۰

۳۶.	خواننده دعوای اعتراض ثالث	۱۴۱
۳۷.	دعوای ورشکستگی و اعتراض ثالث در مقام اعتراض به رأی بدوی ورشکستگی	۱۴۲
۳۸.	اعتراض به حکم ورشکستگی در قالب اعتراض ثالث به حکم	۱۴۶
۳۹.	انتقال مورد اجاره به غیر	۱۴۹
۴۰.	اعتراض ثالث مبنی بر فسخ قرارداد رسمی اجاره	۱۵۴
۴۱.	قابلیت اعتراض ثالث نسبت به دستور فروش مال مشاعی	۱۵۷
۴۲.	رد اعتراض ثالث اجرایی بر اساس سند عادی خلاف سند رسمی مالکیت	۱۵۹
۴۳.	دعوای ورود ثالث در دعوای اعتراض ثالث	۱۶۰
۴۴.	ملاک قابلیت تجدیدنظر نسبت به دعوای اعتراض ثالث	۱۶۳
۴۵.	اختلاف تاریخ سند عادی و رسمی	۱۶۵
۴۶.	نحوه طرح اعتراض ثالث اجرایی	۱۶۷
۴۷.	اشتباه در درج نام خواننده دعوای اعتراض ثالث	۱۶۹
۴۸.	نقش اماره تصرف در دعوای اعتراض ثالث اجرایی	۱۷۰
۴۹.	دعوای جدید در مرحله اعتراض ثالث	۱۷۲
۵۰.	اعتراض شخص ثالث نسبت به رأی دادگاه کیفری	۱۷۴
۵۱.	اعتراض ثالث نسبت به گزارش اصلاحی	۱۸۲
۵۲.	تأثیر قبول واخواهی در رسیدگی به دعوای اعتراض ثالث به حکم غیابی	۱۸۴
۵۳.	تجدیدنظرخواهی از رأی صادره در خصوص اعتراض ثالث اجرایی	۱۸۶
۵۴.	تجدیدنظرخواهی از رأی صادره در خصوص اعتراض ثالث اجرایی	۱۸۹
۵۵.	ماهیت وکالت بلاعزل برای انتقال ملک	۱۹۱
۱۹۴.	مبحث دوم – آرای دادگاه‌های انتظامی قضات	
۱.	انصراف از اعتراض شخص ثالث نسبت به احکام دادگاه	۱۹۴
۲.	اعتراض ثالث به توقیف اتومبیل	۱۹۶
۳.	تخلف قاضی در خصوص رد دعوای شخص ثالث	۱۹۷
۴.	اعتراض ثالث بدون استناد به سند رسمی یا حکم دادگاه	۱۹۸
۵.	تخلف قاضی در خصوص رسیدگی به دعوای شخص ثالث مرتبط با دعوای اصلی	۱۹۸
۲۰۱.	اعتراض ثالث در نشست‌های قضائی	
۱.	دادخواست ابطال عملیات اجرایی لزوماً اعتراض ثالث نیست.	۲۰۳
۲.	ذی‌نفع بودن قائم‌مقام حقوق و تعهدات در ملک موضوع دعوا	۲۰۴
۳.	مرجع رسیدگی به اعتراض ثالث در صورت مستند بودن ادعا به حکم قطعی	۲۰۶
۴.	بررسی اعتراض طاری در مرحله تجدیدنظر	۲۰۷
۵.	تفاوت اعتراض اصلی و طاری	۲۰۹
۶.	شیوه رسیدگی به اعتراض شخص ثالث	۲۱۰
۷.	تصمیم دادگاه در اعتراض موضوع ماده ۱۴۷ قانون اجرای احکام مدنی	۲۱۱

۸. تصمیم دادگاه در اعتراض شخص ثالث به عملیات اجرایی موضوع مواد ۱۴۶ و ۱۴۷ قانون اجرای احکام مدنی
تصمیم قضائی است. ۲۱۲
۹. عدم امکان اعتراض ثالث نسبت به حکم دادگاه انقلاب مبنی بر توقیف مال ۲۱۳
۱۰. تصمیم دادگاه در خصوص مدارک ارائه شده توسط معترض ثالث اجرایی در توقیف مال غیرمنقول ۲۱۴
۱۱. مرجع صالح رسیدگی به اعتراض ثالث در خصوص رأی صادره مسبوق به رسیدگی ۲۱۵
۱۲. اعتراض ثالث طاری در مرحله واخواهی مقایسه تأیید رأی با صدور آن در مرحله ۲۱۵
۱۳. اعتراض ثالث نسبت به قرار دستور موقت ۲۱۷
۱۴. مصادیق اعتراض ثالث به رأی دادگاه ۲۱۸
۱۵. احکام مشمول اعتراض ثالث ۲۱۹
۱۶. احتساب موعد و مهلت اعتراض ثالث ۲۲۰
۱۷. شرایط تأخیر اجرای حکم در رسیدگی به اعتراض ثالث ۲۲۱
۱۸. موارد ابطال اجرائیه و رفع اثر از آن ۲۲۲
۱۹. دادخواست ابطال در خصوص اجرائیه حکم قطعی لازم‌الاجرا ۲۲۳
۲۰. تقاضای خوانده به پرداخت مابقی ثمن در صورت تعلل خواهان (خریدار) ۲۲۳
۲۱. اعتراض شخص ثالث در اجرای احکام مدنی ۲۲۵
۲۲. حق اعتراض وارد ثالث به رأیی که دادخواست ورود ثالث در آن رد شده است ۲۲۵
۲۳. اعتراض ثالث نسبت به مال توقیف شده ۲۲۶
۲۴. عدم قابلیت استماع اعتراض ثالث در اجرای احکام کیفری ۲۲۷
۲۵. اعتراض ثالث به تصمیمات اجرایی ۲۲۸
۲۶. ماهیت تصمیم دادگاه در مورد اعتراض ثالث به توقیف ناشی از قرار تأمین خواسته ۲۲۹
۲۷. اعتراض شخص ثالث به توقیف اموال می‌بایست با تقدیم دادخواست باشد ۲۳۱
۲۸. ادعای ثالث نسبت به مال توقیف شده ۲۳۲
۲۹. اعتراض شخص ثالث و ابطال مزایده و عملیات اجرایی ۲۳۳
۳۰. نحوه توقیف عملیات اجرایی در صورت اعتراض ثالث ۲۳۳
۳۱. اعتراض ثالث نسبت به عملیات اجرایی در زمان اجرای نیابت دادگاه مجری نیابت قضائی خواهد بود. ۲۳۵
۳۲. شکایت از عملیات اجرایی راجع به اجرای آرای شورای حل اختلاف ۲۳۶
۳۳. دادگاه صالح رسیدگی به اعتراض شخص ثالث در خصوص قرار تأمین خواسته کیفری ۲۳۷
۳۴. اعتراض ثالث در خصوص دعوی مربوط به کمیسیون ماده ۵۶ قانون حفاظت از جنگل‌ها و مراتع با وجود ماده
۴۱۷ قانون آیین دادرسی مدنی ۲۳۹
۳۵. مرجع رسیدگی به شکایت ثالث از عملیات اجرایی احکام شورای حل اختلاف ۲۴۱
۳۶. مرجع صالح به اعتراض ثالث ۲۴۳
۳۷. اقامه دعوی موازی در موضوع واحد ۲۴۴
۳۸. اعتراض ثالث نسبت به قرار تأمین خواسته ۲۴۶
۳۹. اعتراض ثالث به حکم قطعی ۲۴۷

۲۴۹	اعتراض ثالث نسبت به مال توقیف شده
۲۵۰	اعتراض ثالث نسبت به اصل قرار تأمین خواسته
۲۵۱	اعتراض اموال نسبت به توقیف اموال
۲۵۱	نحوه طرح دعوی ثالث در مرحله تجدیدنظر
۲۵۲	امکان اعتراض متولی موقوفه به عنوان معترض ثالث
۲۵۴	اجرای حکم در منقول و غیرمنقول و عدم تأخیر اجرای حکم قطعی
۲۵۵	تصحیح، تأخیر، توقیف، تعطیل، ابطال، قطع و الغای عملیات اجرایی
۲۵۹	اجرای محکومیت خلع ید نسبت به مدعی مالکیت
۲۵۹	سپردن تأمین از ناحیه معترض ثالث بابت تأخیر اجرای حکم
۲۶۰	رسیدگی به اعتراض ثالث توقیف مال توسط بازپرس
۲۶۱	اجرای حکم واگذاری آب و ورود ضرر به ساکنین دهکده از مصادیق اعتراض ثالث
۲۶۲	اعتراض ثالث به توقیف مال
۲۶۲	مرجع رسیدگی به اموال توقیف شده و اعتراض ثالث
۲۶۳	عدم رعایت تشریفات در اعتراض ثالث
۲۶۳	توقیف اتومبیل و اعتراض ثالث نسبت به آن
۲۶۵	اعتراض ثالث در نظریه‌های مشورتی
۲۶۷	۱. اعتراض بر گواهی انحصار وراثت خارج از مهلت مقرر
۲۶۹	۲. اعتراض ثالث در دعوای افراز
۲۷۰	۳. دادخواست اعتراض ثالث باید به طرفیت طرفین دعوای اصلی تنظیم شود
۲۷۱	۴. اعتراض ثالث نسبت به بهای خواسته
۲۷۱	۵. مراجع ثالث در رسیدگی به اعتراض ثالث
۲۷۲	۶. مرجع رسیدگی به اعتراض اصلی
۲۷۳	۷. اعتراض شخص ثالث در اجرای احکام نسبت به حکم صادره
۲۷۳	۸. اعتراض ثالث در جایی که تاریخ سند رسمی یا حکم قطعی مقدم بر تاریخ توقیف باشد
۲۷۳	۹. استرداد دادخواست اعتراض ثالث
۲۷۴	۱۰. اعتراض ثالث به بهای خواسته
۲۷۴	۱۱. احراز شرایط اعتراض ثالث توسط دادگاه
۲۷۵	۱۲. اعتراض به آراء قطعی از طریق اعتراض ثالث
۲۷۵	۱۳. ملاک قابلیت تجدیدنظر از حکم صادر شده در دعوای اعتراض ثالث
۲۷۶	۱۴. مرجع صالح رسیدگی به اعتراض ثالث
۲۷۷	۱۵. عدم امکان اعتراض ثالث نسبت به آرای شعب تشخیص دیوان عالی کشور
۲۷۷	۱۶. امکان اعتراض شخص ذی‌نفع نسبت به حکم در مرحله تجدیدنظر به عنوان
۲۷۸	۱۷. امکان اعتراض ثالث نسبت به گواهی حصر وراثت
۲۷۸	۱۸. اعتراض ثالث در مرحله اجرایی

۲۷۹	.....	۱۹. چگونگی رسیدگی به دعوای اعتراض ثالث
۲۷۹	.....	۲۰. رسیدگی به اعتراض ثالث نسبت به گواهی انحصار وراثت
۲۸۰	.....	۲۱. اعتراض ثالث نسبت به توقیف مال موضوع دستور موقت
۲۸۰	.....	۲۲. اعتراض ثالث پس از اجرای حکم خلع ید
۲۸۱	.....	۲۳. طرح دعوای دیگر ضمن دعوای اعتراض ثالث
۲۸۱	.....	۲۴. اعتراض خواهان‌های متعدد به رأی ضمن یک دادخواست به عنوان معترض ثالث
۲۸۲	.....	۲۵. اعتراض ثالث نسبت به گزارش اصلاحی
۲۸۲	.....	۲۶. اعتراض ثالث به اجرای اسناد رسمی
۲۸۳	.....	۲۷. اعتراض ثالث نسبت به ابطال دعوای خواهان
۲۸۳	.....	۲۸. مقایسه عتراض ثالث نسبت به احکام قطعی با اعتراض ثالث موضوع مواد ۱۴۶ و ۱۴۷ قانون اجرای احکام
۲۸۴	.....	۲۹. امکان طرح دعوای اعتراض ثالث در مصادره اشیاء مال غیرمنقول به نفع دولت
۲۸۵	.....	۳۰. اعتراض شخص ثالث به توقیف یا حکم رد مال ضمن محکومیت کیفری
۲۸۵	.....	۳۱. وصول اعتراض ثالث پس از ابلاغ اجرائیه
۲۸۶	.....	۳۲. اعتراض ثالث به استناد حکم
۲۸۶	.....	۳۳. اعتراض ثالث در مرحله اجرای حکم
۲۸۷	.....	۳۴. رسیدگی به اعتراض ثالث در مرحله اجرای احکام مدنی
۲۸۸	.....	۳۵. دادگاه صالح در رسیدگی به اعتراض ثالث نسبت به توقیف مال
۲۸۸	.....	۳۶. اعتراض ثالث
۲۸۹	.....	۳۷. رسیدگی به اعتراض ثالث در اجرای حکم وفق ماده ۱۴۷
۲۹۰	.....	۳۸. اعتراض ثالث نسبت به آراء هیأت‌های حل اختلاف
۲۹۲	.....	۳۹. طرح مجدد دعوای اعتراض ثالث
۲۹۲	.....	۴۰. مرجع صالح رسیدگی به اعتراض ثالث
۲۹۵	.....	قوانین مربوط به دعوای اعتراض ثالث
۲۹۹	.....	از قانون آیین دادرسی مدنی
۳۰۱	.....	از قانون اجرای احکام مدنی
۳۰۳	.....	منابع و مأخذ

مقدمه

معمولاً رویه عملی دادگاه‌ها در استنباط از قوانین و مقررات در جهت انطباق با مصادیق واقعی تا حدودی متفاوت است، با آنچه در کلاس‌های تئوریک دانشگاه‌ها به دانشجویان حقوق آموزش داده می‌شود که البته روند آموزشی و طریق ارائه مطالب در کلاس‌های درسی هم به شکلی است که برای طی مراحل تحصیلی صرف مطالعه و پاسخ به سؤالات به‌صورت تئوری و بدون تطبیق با مصادیق عملی کفایت می‌کند. به این ترتیب معمولاً چون امکان انجام کار عملی قبل از خروج از دانشگاه برای دانشجویان این رشته وجود ندارد فارغ‌التحصیلان وقتی وارد مرحله کار می‌شوند با کمبود آگاهی و اطلاعات از رویه قضائی و شیوه استدلال و استنباط عملی دادگاه‌ها مواجه هستند؛ لیکن اهمیت آگاهی از رویه قضائی با ورود به میدان کار و فعالیت بر هیچ فارغ‌التحصیل حقوقی پوشیده نیست. بی‌تردید تنها منبع آموزش عملی وکالت، قضاوت و به‌طور کلی حقوق، بعد از حضور عملی در دادگاه‌ها و جلسات رسیدگی، همین رویه قضائی می‌باشد؛ به عبارت دیگر مطالعه تصمیمات، پرسش و پاسخ‌ها و اختلاف‌نظرهای کسانی که هر روز به‌صورت عملی در حال انطباق قوانین با مصادیق واقعی هستند می‌تواند اطلاعات کاربردی و عملی را در اختیار خواننده قرار دهد.

اگرچه فارغ‌التحصیلان حقوق بیش از سایرین به مطالعه رویه قضائی نیازمند هستند؛ اما هیچ‌کسری از جامعه بزرگ رشته حقوق قضائی نمی‌تواند بی‌نیاز از مطالعه و تحقیق و تفحص در این حوزه باشد؛ زیرا رویه قضائی در واقع روح زنده و محرک رشته حقوق است که دائم در حال تغییر و تحول می‌باشد و غفلت از این حوزه به قیمت عقب‌ماندگی از علم واقعی حقوق و جامعه حقوقدانان تمام خواهد شد. از این رو ناشران تخصصی این حوزه، هرکدام به طریقی نسبت به جمع‌آوری و انسجام‌بخشی به مطالب و موضوعات راجع به رویه قضائی اقدام می‌کنند که انتشارات چراغ دانش نیز در همین راستا و برای انجام بخشی از وظیفه فرهنگی خود در نظر دارد نسبت به تدوین و جمع‌بندی مطالب رویه قضائی به‌صورت منظم و منحصر به فرد با ویژگی‌های مخصوص برای هر دعوا طی یک کتاب جداگانه به‌صورت کاربردی و با دسترسی آسان به مطالب هر دعوا اقدام نماید. در راستای تأمین این هدف مجموعه‌ای از کتاب‌ها هرکدام تحت عنوان کلی «دعوائی... در رویه دادگاه‌ها» شامل موارد زیر تدوین و تألیف خواهد شد:

۱. آراء وحدت رویه؛

۲. آراء اصراری؛

۳. آراء شعب دیوان عالی کشور؛

۴. آراء دادگاه‌های بدوی و تجدیدنظر؛

۵. نشست‌های قضائی؛

۶. نظریه‌های مشورتی؛

۷. قوانین و مقررات مرتبط با موضوع؛

۸. نمونه دادخواست و معرفی دعوا.

در این مجموعه سعی شده است رویه قضائی کشور در خصوص هر دعوا به صورت منسجم و منظم گردآوری شود تا وکلا، حقوقدانان و قضات محترم در مراجعه به رویه قضائی در کمترین زمان به بهترین وجه مطالب مطلوب خود را یافته و استفاده نمایند. با توجه به تعدد بسیار آراء دادگاه‌ها (دادگاه بدوی و تجدیدنظر) در برخی موارد حداکثر سعی بر آن بوده از موارد متفاوت آراء صادره در موضوع نمونه در قسمت رأی آورده شود و همچنین در سایر موارد؛ مثل آراء وحدت رویه، آراء دیوان عالی کشور، موارد مرتبط به موضوع ذکر شده است تا با توجه به اهمیت این آراء مورد استفاده خوانندگان و مراجعه‌کنندگان عزیز قرار گیرد.

مختصر ویژگی‌های کتاب:

۱. تدوین و گردآوری منظم و منسجم تمام مطالب مربوط به دعوا؛

۲. تقسیم‌بندی موضوعی برای هر کدام از مطالب؛

۳. ارائه معرفی دعوا و نمونه دادخواست در اول مجموعه؛

۴. ذکر عنوان برای هر مطلب به صورت خلاصه در فهرست؛

۵. دسترسی سهل و آسان به مطلب دلخواه در کمترین زمان.

«گروه پژوهشی» انتشارات مفتخر خواهد شد از تجربیات، آراء و سایر مطالب حقوقی موجود نزد اساتید، وکلا، حقوقدانان و سایر همکاران در راستای مفیدتر شدن مجموعه در چاپ‌های بعدی استفاده نماید؛ لذا موجب خرسندی خواهد بود که خوانندگان عزیز از هر صنف ضمن ارسال انتقادات و پیشنهادات خود در مورد هر کدام از موضوعات به صورت (کتبی یا از طریق ایمیل یا تلفنی) ما را در پر بار کردن مجموعه حاضر یاری فرمایند.

مدیر مسئول انتشارات

فصل اول

معرفی دعوا و نمونه دادخواست اعتراض ثالث

معرفی دعوی اعتراض ثالث

دعوی اعتراض ثالث زمانی مطرح می‌شود که شخصی در جریان یک دادرسی به صورت قانونی قرار نگیرد و به‌عنوان طرفین دعوا نیز به جلسات رسیدگی دعوت نشده باشد؛ اما رأی یا تصمیم دادگاه به نحوی به حقوق او خلل وارد نماید. با پیش‌بینی این روش در قانون آیین دادرسی مدنی و قانون اجرای احکام و سایر قوانین و مقررات متفرقه مثل آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی و آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد لازم‌الاجرا به ادعای کسانی که از تصمیمات مأخوذه و آراء صادره در مورد دیگران متضرر می‌شوند از این طریق رسیدگی خواهد شد.

شرایط طرح دعوی اعتراض ثالث

ماده ۴۱۷ قانون آیین دادرسی مدنی شرایط اعتراض شخص ثالث را بیان نموده است و این ماده ناظر به سه شرط است که به اختصار به توضیح آن‌ها می‌پردازیم:

شرط اول: حکم یا قرار صادر شده باشد.

اعتراض ثالث، ناظر به احکام قطعی است و مرجع تقدیم اعتراض هم دادگاه صادرکننده حکم قطعی است و در مورد احکام غیرقطعی چون متضرر از آن طبق ماده ۳۳۵ ق.آ.د.م. حق تجدیدنظرخواهی دارد؛ بنابراین باید منتظر بماند و با تجدیدنظرخواهی یکی از اشخاص موضوع ماده ۳۳۵ ق.آ.د.م. به‌عنوان وارد ثالث طرح دعوا نماید یا اینکه در صورت عدم تجدیدنظرخواهی و قطعیت حکم دادگاه بدوی به‌عنوان **معتراض ثالث** به آن اعتراض کند. (رأی شماره ۷/۴۰۶۵ - ۲۵/۵/۱۳۸۲ اداره حقوقی قوه قضائیه) بنابراین، اگر تصمیم دادگاه عنوان حکم یا قرار نداشته باشد، شخص ثالث نمی‌تواند به آن اعتراض نماید. مراد از قرار هم قرار نهایی یا قرارهای مذکور در ماده ۳۳۲ ق.آ.د.م. است و نیز قرارهایی مانند تأمین خواسته و دستور موقت که از طرف شخص ثالث قابل اعتراض است. اما قرارهای اعدادی مانند قرار ارجاع امر به کارشناس یا قرار استماع شهادت شهود و امثال آن، فی‌نفسه به حقوق شخص ثالث خللی وارد نمی‌سازد و به همین جهت نمی‌توان آن‌ها را مستقلاً از طرف شخص ثالث قابل اعتراض دانست. البته بعضی از حقوق‌دانان معتقدند که مطلق قرارها حتی قرار اعدادی از طرف شخص ثالث قابل اعتراض است.

در مورد اعتراض شخص ثالث به استناد ماده ۴۱۸ ق.آ.د.م. شخص ثالث حق دارد به هرگونه حکم یا قرار صادره از دادگاه‌های عمومی، انقلاب و تجدیدنظر اعتراض کند؛ لذا برای اینکه شخص ثالثی حق اعتراض پیدا کند، باید قطعاً حکم یا قراری از محاکم دادگستری صادر شده باشد.

شرط دوم: رأی صادره موجب اخلال حقوق ثالث شود.

در واقع این شرط به معنی این است که معترض باید ذی‌نفع باشد؛ بنابراین رأی به موجب ماده ۴۱۷ ق.آ.د.م. در صورتی می‌تواند مورد اعتراض قرار گیرد که به حقوق شخص ثالث خلل وارد آورد و لذا **معترض ثالث** باید مانند هر مدعی دیگر در دعوا ذی‌نفع باشد.

بنابراین، اعتراض شخص ثالث به حکم یا قرار که آن حکم یا قرار به نحوی از انحلاء مخل حقوق و موجب تضییع حق یا اضرار به شخص ثالث باشد، یکی از لوازم قاعده‌ای است که در آیین دادرسی همیشه جاری بوده و مطابق آن، کسی که اقامه دعوا می‌کند باید در آن نفعی داشته باشد؛ زیرا اگر نفعی نباشد، دعوا موضوع ندارد و اصولاً برای هر دعوایی وجود نفع شرط است.

شرط سوم: عدم دخالت معترض ثالث در دادرسی

در حقیقت این شرط بیان‌کننده این مطلب است که معترض باید ثالث باشد؛ بنابراین با توجه به اینکه علاوه بر خواهان و خوانده، وارد ثالث و مجلوب ثالث هم از اصحاب دعوا شمرده می‌شوند و اعتراض وارد ثالث یا جلب ثالث به رأیی که در آن دعوا صادر می‌شود، شنیده نمی‌شود؛ اما اگر معترض در دادرسی منتهی به صدور رأی مورد اعتراض، از اصحاب دعوا محسوب نشود، می‌تواند به رأی صادره اعتراض نماید، در نتیجه برای مثال در مواردی که تنها بعضی از وراثت در دادرسی دخالت داشته‌اند، وارث یا وراث دیگر که نماینده آن‌ها در دادرسی منتهی به صدور رأی شرکت نداشته‌اند، می‌توانند به رأی اعتراض نمایند. همچنین در صورتی که قرار رد دادخواست ورود ثالث صادر شده باشد، شخص می‌تواند به رأیی که در انتهای دادرسی صادر می‌شود، به‌عنوان ثالث اعتراض نماید؛ زیرا شخص ثالث در دادرسی منتهی به رأی مورد اعتراض دخالت نداشته است،